

Biologit siunnersuinerisa eqikkarneqarnera

Journal.: 20.00-11/2008

Nuuk 26. juni 2008

Uunga.: Aalisakkat siunnersuusiorfigineqartartut 2009-imi aalisarneqarnissaat pillugu biologit siunnersuutaat.

Matumuuna 2009-mut aalisagaqatigiinnut ICES-ip innersuusummik ilusiliiffigisartagaanut: saarullik (Kalaallit Nunaata Tunuani Kitaanilu), qaleralik (Tunumi, Islandimi Savalimmiunilu), ammassak (Tunumi, Islandimi Norgemilu), Irmingerhavet-mi suluppaagaq ikerinnarsiortoq, suluppaagaq natersiortoq (*S. mentalla*) aamma suluppaagarujussuaq (*S. marinus*) NAFOMiillu Qeqertarsuup tunuata, Uummannap eqqaata, aammalu Upernaviup eqqaata sinerissap qanittuata qaleralii, kiisalu Kitaata Canadallu akornanni avataata qaleralii, imminnguit, suluppaakkat, qeeqqat, oquuttat aammalu eqalussuit nuliaat.

Eqikkaaneq

2009-mi innersuussuteqarnermi pingaartumik aalisagaqatigiinnut marlunnut tunngatillugu annertooujussuarmik allannguuteqarpoq:

1. Tunumi, Islandimi Savalimmiunilu avataasiorluni qaleralittassat 2008-mi 15.000 tonsiusimallutik 2009-mi 5.000 tonsinut allanngortinneqarpoq.
2. Tunumi, Islandimi Jan Mayen-imilu ammassak 2007/2008-mi 207.000 tonsiusimaluni 2008/2009-mi aalisaqquneqarunnaarpoq.
3. Qeqertarsuup tunuani qaleralinniarneq pillugu siunnersuutit allannguuteqarput, taamaammallu NAFO 2009-mut 2010-mullu kaammattuutigaa pisat 8.800 tonsinut ikilineqassasut (2007-imi pisat 10.400 tonsiupput). Taama siunnersuuteqarnermut pisutaasoq tassaavoq qalerallit tamaani pizarineqartartut 2001-imiit 2007-mut milliar-torsimammata, tamatumuunalu takuneqarsinnaavoq aalisarnerup qanoq annertusimatiginera (alliertortut annertuumik aalisarneqarnerat). Biologit misissuineratigut-

taaq takuneqarsinnaavoq qaleraleeqqat aalisarnermi pisarineqarsinnaalersussat iki-liartorsimasut. Aalisarneq annikillineqarpat siunissami qalerallit annerusut pisarine-qartalernissaat naatsorsuutigineqarsinnaavoq taamalu qalerallit alliartorsinnaassusiat atorluarneqarnerulissaaq.

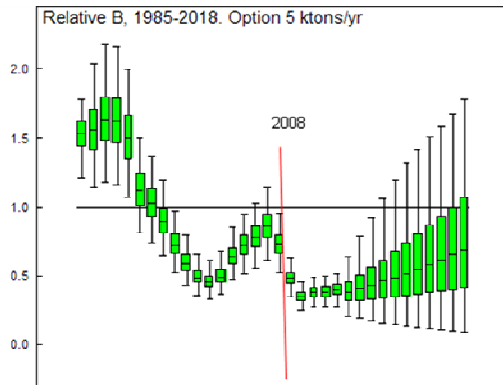
Tulliini inassuteqaat naatsumik eqqartorneqassaaq:

Tunami, Islandimi Savalimmiunilu tamaani avataasiorluni aalisarnermi ataatsimut qaleralittassat:

Tunami, Islandimi Savalimmiunilu qaleralinnut tunngatillugu ICES 2009-mut innersuusuteqarpoq pisat katillutik 5.000 tons sinnertariaqanngikkaat. 2008-mut innersuusut 15.000 tonsiunikuuvoq. 2007-mi pisaasimasut 22.000 tonsiusimapput (Kalaallit Nunaat: 10.261 tons, Island: 10.525 tons, Savalimmiut: 1.060 tons).

2009-mut innersuussineq alaatsinaannermi paasisanik logboginilu paasissutissanik tunngaveqartinneqarpoq. Aalisakkat taakkua ukiuni arlaqalersuni aatsaat taama ikitsigisimapput taamaatumillu aalisarneqarnerata, amerliartoqqilernissaannut pitsaanerpaamik periarfissii-umalluni, mikigisassaangitsumik annikillisinneqarnissaaq pisariaqartinneqarluni. ICES-ip taamaattumik 2009-mi pisat 5.000 tonsinnaatinneqarnissaat inassuteqaatigaa.

ICES-ip ataatsimoorussamik aqutsinissamut pilersaaruteqannginnera aammalu aalisagaqatigiit taakkua nunat assignngitsut akornanni akisussaasumik imminullu nammassinnaasumik aalisarnissaat isumaqatigiissutit malillugit aqunneqanngimmata uparuaqqippaa. Taamaattumik ICES-ip siunnersuutigaa pisat 5.000 tonsinut appartinneqarnera tassaassasoq ataatsimoorussamik aqutsinermut pilersaarutip ilassaa. Taama ittoq ilaatigut aalisagaqatigiinnik ingerlaavartumik nalunaarsuineramik aammalu aalisagaqatigiit aalisarneqarnerminnit qanoq sunnerneqarnerat tunngavigalugu siunissami aalisarnissaannut piumasaqaatiliornermik imaqarsinnaavoq.

Titartagaq 1. Qalerallit 1985-imiit 2018-imut allanngoriartornerat. Titartakkap takutippaa aalisakkat ukiumut 5.000 tonsinik pisarineqartarlutik 2018-ip tunnganut qanoq allanngoriartussangatinneqarnerat.

Tunami, Islandimi Jan Mayen-imilu ammassak:

Biologitut (akustiske trawlsurveys tunngavigalugit) misissuinerit 2007-imi novemberimeersut takutippaat 2006-imi tukertut ukiumi misissuiffiusuni aatsaat taamak ikitsigisut aammalu siammarsimanerat annikitsuarsuulluni. Taamaattumik ICES-ip ammassat 2008/09 aalisarneqannginnissaat inassuteqaatigaa. 2007/08-mut inassuteqaat 207.000 tonsiusimagaluarpoq.

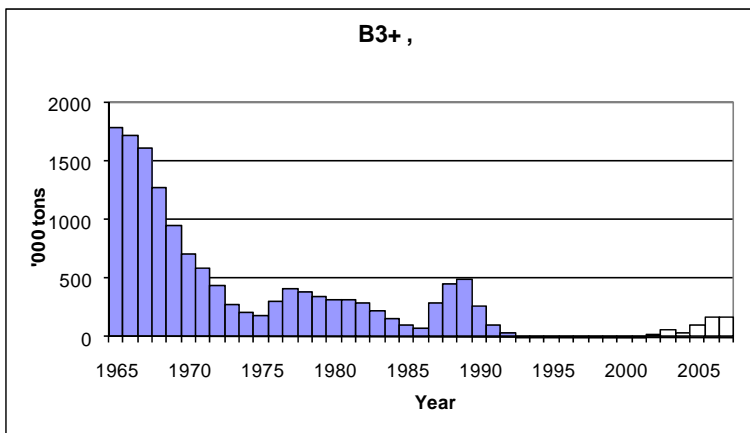
Piffissami 1993-2003-mut pisat agguaqatigiissillugit ukiumut 1 mill. tonsit missiliortarpaat. Pisaasartut ikilipput tamatumalu kingornagut amerlasarsimanatik 2006-imi 377.000 tonsit 2007-imilu 202.000 tonsiusimallutik.

Tunami Kitaanilu saarullik:

Saarullik kalaallit imartaanniittoq assignngitsunut pingasunut immikkoortitersimapput, sumi suffisarnerat tunngavigalugu taaguuserneqarsinnaasunik: 1) kalaallit saarullii avataanniittut sinerissap kujataata kangiani kitaatalu kujataani suffisartut, 2) islandip saarullia Islandip kujataani kitaani suffisartuq taavalu suaat tuckerlaallu sarfamid kalaallit imartaannukaanqartartut, aamma 3) sinerissap qanituani, nunap iluaniittut Kitaani kangerlunni arlallinni suffisartut. Innersuuteqarnermi saarulleqaatigiit ataatsimut sammineqarput saarulleqaatigiikkuutaat immikkuutaarlutik atugaat uuttortarneqarsinnaanatillu nalilersorneqarsinnaanngimmata.

Saarullit aalisarneqarnerannut tunngatillugu 2009-mut innersuussut allanngunngilaq, tassa toqqaannartumik aalisarneqarnissaat innersuussutigineqanngikkallarpoq suffisartut amerliartortitsinissaminnut pitsaanerpaamik periarfissaqarnissaat siunertarlugu. Kalaallit imartaanni, avataasiorluni sinerissallu qanittuani, pisaasimasut katillutik 2007-imi 17.000 tonsiupput. Taakkunannga Kitaani 14.000 tonsit pisarineqarsimallutik. 2006-imi pisaasimapput 10.000 tons.

Aalisagaqatigiit pitsanngoriartornerannut takussutissaqarpoq, kisiannili amerlassusiat oqaluttuarisaanermi amerlassuserisimasaannit annikinneerakasiuvoq (tak. titartagaq 1). Pitsanngoriaataasimasut malugineqartut pissuteqarsinnaapput 2003-mi Islandimeersunik aku-neqarsimanerannik. Isumalluutit 2003-mi tukertut 2007-imi nalilerneqarput 1984-imi tukersimasut 25%-iisut annertussuseqartut. Saarullit ataatsimoortorsuullutik suffisut Tunup avataani annertunngitsumiittut nalunaarsorneqarput, tamannalu kalaallit suffisartuutaasa pilersinneqariartornerannut takussutissaavoq.

Titartagaq 2. Saarullit isumalluutaasut (marluk sinnerlugit ukiullit) kalaallit imartaanniittut 1965-imiit 2007-imut.

ICES-ip erseqqissarpaa ukiunut arlalinnut atuuttunik aqutsinissamut pilersaarusiortoqartariaqartoq, isumalluutit malunnaatilimmik amerlisimanerat takussutissaqalersinnagu, aalisarnerup annertusiartunnginnissaa qularnaarniarlugu. ICES-ip inassutigiuarppaa Tunumi allorniusap sanimukartup 63°N-ip avannaani aqutsinikkut suffisartunut annertunerpaamik illersuinissaa qularnaarneqartariaqartoq.

Sinerissami qanoq amerlatiginerat qanorlu pisaqarfigineqartigisarnerat ilisimaneqanngilaq.

Irmingerhavet-mi sulippaagaq ikerinnarsiortoq

2009-mi suluppaakkanut ikerinnarsiortunut inassuteqaat 20.000 tonsiuvoq. Taassumalu 2008-mut inassuteqaat assigaa. Inassuteqaat nutarterneqarumaarpoq ukiuaru misissuinermit paasissutissat nutaat pigineqalerpata. 2003-miit pisaasartut 160.000 tonsiniit appariartorsimapput aatsaallu taama ikitsigigunarlutik 2007-imi 64.000 tonsinngorsimallutik.

Suluppaagarujussuaq (*S. marinus*) aamma suluppaagaq natersiortoq (*S. mentella*)

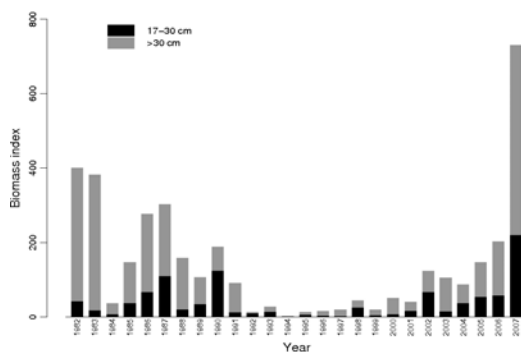
Suluppaagarujussuaq suluppaagarlu natersiortoq Kalaallit Nunaanni, Islandimi Savalimmi-unilu nunap tooqqaviani (kontinentalsoklen) naapitassaapput. Tamaani naluneqanngilaq suluppaakkat assigiinnitsut pingasuusut, ikerinnarsiortup, natersiortup suluppaagarujussuul-

lu, alliertortarfigigaat. Kilisaammik natersiummik suluppaagarniarnermi suluppaagarujusuaq natersiortorlu pisinartarput.

Aalisarneq tamanna 1980-ikkut aallartinneranniilli annikilleriarujussuarsimavoq tamaner- niillu annikitsuararsuujalersimalluni. Kalaallit imartaanni 2004-mi pisat 500 tons inorsi- mavaat, 2007-imilu pisat 106 tonsiusimallutik. Biologitit ukiuni kingullerni misissuilluni alaatsinaannerit, pingaartumillu 2007-imi, maluginiarpaat kalaallit imartaanni assorsuaq pitsanngoriarneqarsimasoq. Amerleriarneq tunngaveqarpoq ukiuni arlalinni piaqqilluartar- simanerannik, 2007-imilu tamakkua ilarpassui ima allisimatigalutik (> 30 cm) iluanaarni- utigalugu aalisarneqarsinnaalersimallutik.

2009-mi aalisarfiusumut tamarmut inassuteqaat aalisakkanut ukununnga imaappoq

- Suluppaakkat natersiortut pisat 10.000 tons angussanngikkaat. 2008-mut taakkununn- ga inassuteqaat 22.000 tonsiusimavoq, Tunuli pineqarsimanani, taassanimi aalisar- toqannginnissaa inassutigineqarsimagami.
- Suluppaagarujussuarmik pisat 30.000 tons inorlugit amerlassuseqassapput. 2008-mut siunnersuut 37.000 tonsiusimavoq, Tunuli pineqarsimanani, tassanimi aalisar- toqannginnissaa inassutigineqarsimagami.

Titartagaq 3.. Kalaallit imartaanni sulup- paagarujussuarmik isumalluut (17 cm sinnerlugu angissusillit).

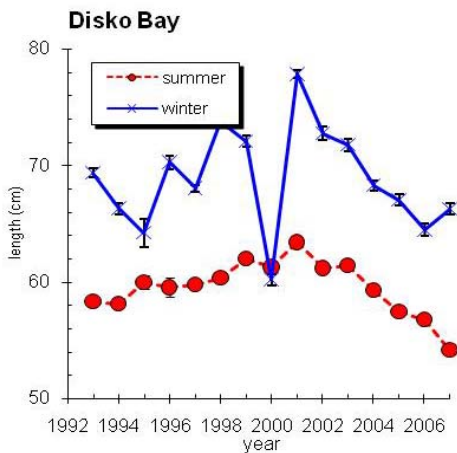
Malugiuk suluppaagarujussuarmut suluppaakkamullu natersiortumut inassuteqaat Tunumut, Islandimut Savalimmiunullu tunngatillugu immikkoortitaasimagaluarluni massakut aali- sarfimmuut tamarmut atatinneqalersimammat.

Aalisagaqatigiinnut taakkununnga marlunnut inassuteqaatit siornarnit annikinnerupput, ki- siannili Tunu inasuteqaammut tamarmiusumut ilaatinneqalermat kalaallit suluppaagarniar- sinnaanannerannut periarfissamik ammaassinertut tamanna taaneqarsinnaavoq.

Qalerallit sinerissap qanittuaniittut:

Qeqertarsuup tunua: NAFO-p kaammattuutigaa Qeqertarsuup tunuani pisassat 8.800 tonsinut 2009-imi kiisalu 2010-imi ikilineqassasut. Siusinnerusukkut aalisarnerup annerulersinneqannginnissaanik siunnersuutaasimasumut sanilliullugu tamanna allannguutaavoq. Pisat 2004-imiilli ikiliartorsimapput, 2007-imilu pisat 12.857 tonsimiit 10.381 tonsimut ikilimapput.

Ukiuni kingullerni pisat milliartorsimanerannik siunnersuut pissuteqarpoq (takuuk titartagaq 1) tamatumuunakkullu aalisarnerup annertuallaalersimamera takuneqarsinnaavoq (allisartut piniarneqarpallaarnerat). Aggvaqatigiissillugit takissusii 2001-imili milliartorsimapput.

Figur 1. 1992-imiit 2007-imut aasaanerani (alleq) ukiuuneranilu (qulleq) qalerallit ningittakkanik pisat aggvaqatigiissillugit takissuserisartagaat.

Biologit misissuinerisigutaaq paasinarsivoq qaleraleeqqat aalisarneqarsinnaalersussat ikiliartulersimasut. Aalisarnerup annikillineqarpat siunnessami qalerallit annerusut pisarineqartarlernissaat naatsorsuutigineqarsinnaavoq taamalu qalerallit alliaartorsinnaassusiat atorluarneqarnerulissaaq

Uummannaq: NAFO-p 2009 aammalu 2010-imi 5.000 tonsit ukiumut pisarineqartarlernissaat kaammattuutigaa. Taama siunnersuuteqarnermut ukiut kingullit pingasut biologit misissuinarnerini aalisarnermit pisat aggvaqatigiissillugit takissuserisartagaat amerlassuserisartagaallu allannguuteqarsimanginnerat. Siunnersuut siusinnerusukkut siunnersuutaasumut sanilliullugu allannguuteqanngilaq..

Upernavik: Ukiukkut aalisarnermit pisat aggvaqatigiissillugillu takissusii allannguuteqarsimangillat, taamaattorli biologinit misissuisoqarsimanginnera, aalisarnermiillu paasissu-

tissat amigarmata (logboginit paasissutissat ukioq ataasiinnaq ingerlasimapput) pissutigalugu Upernaviup eqqaa pillugu siunnersuuteqartoqarsinnaanngilaq.

Namminersornerullutik Oqartussat kissaateqarneratigut NAFO ukiunut marlunnut atuuttumik qalerallit sinerissap qanittua pillugit siunnersuuteqarpoq. Siunnersuut 2009-mut 2010-mullu atuuppoq.

Kitaata/Canadap avataata qaleralii

Kitaata avataata qaleralii Kalaallit Nunaata Canadallu ataatsimooruppaat. Aalisarnek aalisarfiusartutoqqami Davis Strædimi pisarpoq aammalu Baffinip Kangerliumarnagani aalisarfimmi nutaami (2001-imi aallartittumik). Kalaallit Nunaat Canadalu aqutsinermut isumaqatigiissuteqanngikkaluarlutik taamaattoq nunat taakku marluk siunnersuutigineqartut avillugit TAC-imik aalajangersaasarput,.

Davis Strædimi NAFO-p 2008-imi TAC-itut siunnersuutigisaa allanngorani 11.000 tonsiuvoq. 2006-imi pisat tamarmiusut 11.300 tonsiupput (taakkunannga 5.767-it Kalaallit Nunaata imartaani pisaallutik). Davis Strædip qaleralii aalisarnermiit paasissutissarsiat aammalu Kalaallit Nunaata imartaanut atasumi ilisimatuussutsikkut misissuisarnerit (canadamiumit kalaallinillu) naapertorlugit naliliiffigineqarpoq. Qalerallit aalaakaasumik amerlassuseqartut aammalu 1980-ikkut naajartorneranni amerlalluarallaramik amerlassuseqarnermissut isumaqarfigineqarput. Aalisarnek pisassiissutit, qangali ilisimatuut siunnersuutaasut amerlassusilerneqartartut, atorlugit aquneqarpoq.

Baffinip Kangerliumarnaganiittut pillugit NAFO-p siunnersuutigaat TAC 13.000 tonsiulluni 2008-imi allanngortinneqassangitsortaaq. 2006-imi pisat katillutik 12.855 tonsiupput (taakkunannga 6.220 tonsit nunatta imartaani pisaapput). Baffinip Kangerliumarnagani canadamiumit kalaallillu uumasunik misissuisarneri aalisarnerup ineriartorsimaneranut sunniuteqarsimaqaat. Misissuisarnerit 1999-imi Baffinip Kangerliumarnagata kujasissortaani aallartipput 2001-imilu 4000 tonsinik siunnersuuteqarnermik kinguneqarlutik. Imartap avannarpassinnerusortaani misissuinerit ingerlateqqinneqarmata 2003-imi siunnersuutit 8.000 tonsinut allanngortinneqarput kiisalu 2006-imi 13.000 tonsinut.

Kitaani Tunumilu aalisakkat allat:

Kitaata avammut ikkannerani oquuttat, qeeqqat, eqalussuit nuliaat, imminnguit, kapisillit suluppaakkallu pillugit siunnersuut suli tassaavoq taakku ukiuni qaninnerni toqqaanartumik

aalisarneqassanngitsut. Aalisakkat taakku amerliartornerannut takussutissaqanngilaq, qeeq-qalli milattuut ukiuni kingullerni amerliartulersimanerat paasineqarsimavoq. Amerliartuler-nerat pillugu siunissami taakku ikkannersuarni amerliartoqqilersinnaanerata neriuuutigineqal-lerpoq.

Barenshavet-mi saarullik, sej kullerilu:

Kalallit Norgemi (Barentshavet) saarullinniarnerat, sej-erniarnerat kullererniarneralu Ka-lallit Nunaata, Norgep Ruslandillu akornanni pisassanik isumaqatigiissuteqarsimanerannik tunngaveqarpoq. Barentshavet-mi saarulliit kullerillu pitsanngoriarsimanerannut takussutis-saqarpoq, akerlianilli sej-it ikileriarsimallutik.

2009-mut ICES-ip pisaasussanut tunngatillugu ima inassuteqaateqarpoq:

- Saarullik 473.000 tons tikillugu. 2008-mut inassuteqaat 409.000 tonsiusimavoq. 2007-imi tamaani pisaasimasut katillutik 487.000 tonsiusimapput. 2006-imi Kalaal-lit Nunaata 8.164 tons pisarisimavai
- kuller 194.000 tons tikillugu. 2008-mut inassuteqaat 130.000 tonsiusimavoq. 2007-imi tamaani pisaasimasut katillutik 161.383 tonsiusimapput, taakkunanga Kalaallit Nunaata pisarisimallugit 1.464 tons.
- sej 225.000 tonsinit ikinnerussapput. 2008-mut inassuteqaat 247.000 tonsiusimavoq. 2007-imi tamaani pisaasimasut katillutik 197.000 tonsiusimapput, taakkunanga Kalaallit Nunaata psiarisimallugit 810 tons.

Annertunerusumik uppernarsaasersuisoqarnissaa kissaatigineqassappat soorunami Pinngor-titaleriffik piareersimavoq. Pisortatigoortumik inassuteqaat takuneqarsinnaavoq ICES-ip (www.ices.dk) NAFO-lu (www.nafo.int) nittartagaani

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Helle Siegstad